

TELEGRAFUL ROMÂN.

Telegrafulu este de doua ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gata, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr 41. ANULU XII.

Sabiiu, in 24 Maiu 1864.

tru provinciele din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litero mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 20 Maiu (1 Iuniu) 1864.

Dupa citirea protocolului se face votarea pentru functiunea de notariu dietalu in locul d. Eitel. Apoi sa da cuventu regalistului Maager, spre a-si motiva propunerile aduse in privinti'a drumului de feru transsilvanu.

Acést'a in cuventu meritoriu mai de 2 ore espune o istorisare a cestiunei drumului de feru transsilvanu dela inceputulu ei din anulu 1847 pâna in tempulu de fatia. La anulu 1847 adeca mersera deputatii transsilvani mai antâi'a data la diet'a din Poszon, pentru de a se intielege cu reprezentanti'a tieriei vecine inprivinti'a cladirei acestei linie.

Dar din nefericire in acestu intervalu lungu de 17 ani caus'a n'au inaintatu de locu, si noi transsilvanii inca n'avemu drumu de feru nici de unu policariu. Tier'a nôstra a remasu eschisa de comerciulu celu mare europénu, enormele avutii ale ei zacu necautate prin sinurile pamentului, si noi a câroru buna stare aru poté fi atât de infloritore, suntemu 'unii dintre cei mai seraci locuitori ai monarchiei austriace. Drumulu feratu e lângă noi, dar noi asemenea lui Tantalus, care in midiloculu apei móre friptu de sete, nu potemu pune mân'a pe elu. In tóta Monarchi'a austriac'a Transsilvani'a e unica provintia ce nu are drumu feratu. La 1856 se formase o societate pentru ducerea unei linie ferate prin Transsilvani'a, si densulu nu va se cerceteze de ce intreprinderea acestei societati nu s'au potutu realisa; destulu atât a ca Transsilvaniloru chiaru si intreprinderea acést'a nenorocita li-a lasatu dupa sine numai cért'a, nepotendu-se invoi in privinti'a liniei de ziditu. Astadi densulu nu va sa vorbésca cá advocatulu cutarei séu cutarei linii, ci numai in favórea călei ferate transsilvane preste totu; deaceea va si vorbi cu cea mai mare moderatiune si crutiare a tuturor opinionelor ce sustau in acést'a privintia, acceptandu firesce ca si ceialalti oratori in acést'a privintia se voru portá cu aceeasi moderatiune. (Bravo!) La anulu 1861 se initiá de nou ide'a drumului de feru transsilvanu prin societatea tisana; dar prin lini'a, ce erá sa se traga atunci (Aradu—Sabiiu) Brasiovulu erá ruínatu de totu. Astfelu apoi se incepú o cért'a la Vienn'a intre cetátile transsilvane pentru cladirea liniei ferate.

La anulu 1862 o casa de banchieru, cu nume bunu in tóta Europ'a, adeca Bischofsheim si Hirsch din Belgiu voira se dea midilócele banale pentru lini'a Oradea Brasiovu; dar regimulu si o partida in Transsilvani'a fura in contra, cu tóte ca la anulu 1861 ministeriulu de finantie se declarase pentru dens'a, asemenea la acelasi anu si guvernulu regiu transsilvanu, ear la anulu 1862 si ministeriulu comerciului. Pe candu in sa la anulu 1863 se faceau lucrarile pregatitóre din partea acestei societati, se deschise senatulu imperialu, si Maiestatea Sea insusi promise, ca cestiunea călei ferate transsilvane va veni la desbatere in reprezentanti'a imperiului. Senatulu imperialu in sa pertractá drumulu dela Leopole la Cernautiu, ear celu transsilvanu remase nehotáritu, dupace se alese o comissiune, carea propusese cladirea a patru linie. Ea ceru intre altele si aceea, cá regimulu austriacu sa intre in negociatiuni cu guvernulu românescu. Ce s'a facutu in privinti'a acést'a, ce nu, densului nui este cunoscutu; atât a in sa vede, ca comitetulu acést'a neavendu basele delipsa, semená cu unu omu, care este in drumu, dar nu scie in cátrau sa mérga. Destulu atât a, ca regimulu austriacu purcese, fara de a se intielege dupa cumu trebuia cu regimulu tieriei vecine, decretandu tragerea liniei de feru pe la Turnulu rosiiu. La acést'a neconsiderare a referintieloru cu vecinii, Romani'a raspunse cu aceea, ca camer'a, încátu scie densulu, in 20 Aprile a decretatu a se trage drumulu de feru romanescu cátra Austri'a dela Giurgiu pâna la marginea romanésca dela Vercerov'a; ba ce e mai multu, a se incepe cladirea nu din Romani'a cá-

tra marginea austriaca, ci din contra, — o procedere, prin carea Transsilvani'a spre cea mai mare dauna a sea de nou aru remâne eschisa dela drumulu celu mare alu comerciului european. De aceea dar a staruitu densulu in propunerea sea atât de multu pentru contielegerea regimului austriacu cu regimulu vecinu romanescu. —

Asemenea motivéza oratorulu si punctulu alu doilea alu propunerei sale: cá adeca un'a din liniile de esire negresitu sa fia in apropierea Brasiovului, de ore ce Brasiovulu este cea mai de frunte, ba unic'a cetate comerciala si industriala a Transsilvaniei, ea e piati'a tieriei Bârsei si a Haromszekului, si lini'a ce aru trece pe la Brasiovu, aru taiá prin cele mai bogate tinuturi ale tieriei. Punctulu 3 (substernerea cestiunei la senatulu imperialu) o motivéza cu aceea, ca numai elu e competente, a vorbi in acést'a cauza. (Ho! ho! in centru — Sasi — Bravo! in stâng'a — Români.) — Punctulu 4 (a se declará si a se pertractá obiectulu de urgentia) crede ca nu e delipsa a-lu mai motivá, si astfelu propune:

1) a se alege unu comitetu de 7 membrii, 2) alegerea sa se faca inca in siedinti'a de astadi, 3) comitetulu in terminu de 3 dîle sa-si termine lucrârele si sa reporteze, 4) propunerea sa se tiparésca indata, sa se imparta intre membrii dietei si sa se aduca câtu mai curendu la ordinea dîle. — Propunerea e sprijinita mai de toti Românii si si de câti-va Sasi.

C. Schmidt deplora ca Mager au insiratu acést'a trista istoria, care aru fi doritu sa fia remasu de totu afara; câtu pentru punctele propuse, observa, ca se invoiesce cu alegerea unui comitetu, dar nu din cas'a intréga ci din sectiuni, si a-nume sa se aléga din fia care sectiune câte doi, va sa dica cu totulu 18 membrii. Terminulu de 3 dîle e multu pré scurtu, sa fia celu putínu de 15 dîle. — Facendu-se intrebarea de sprijinire, punctulu d'antâiu a lui C. Schmidt a remasu in minoritate si se sprijinesce propunerea lui Mager. La punctulu 2 vorbesce si Binder, ca de ore ce multoru deputati mai cu séma din maioritate le e caus'a cu totulu necunoscuta, (Contradiceri in stâng'a.) si de ore ce intrunu comitetu de 7 membrii alesi acumu in ferbintiél'a momentului póte nici o minoritate considerabila nu s'aru poté formá: sa se lase alegerea pe siedinti'a urmatóre. Se spriginesce si priimesce, si presiedintele enuncia, ca sa se aduca in siedinti'a urmatóre siedule gat'a cá 7 nume. La punctulu 3 vorbesce Rannicher, cerendu restimpu celu putínu de 8 dîle. Maager retrage propunerea sea in favórea propunerei lui Rannicher; asemenea si C. Schmidt. Gaitanu protestéza incont'a retragerii motiunelor, dupace acelea au fostu spriginite odata, de ore ce atunci motiunea nu mei e proprietatea motivatoriului, ci a partidei ce o-a spriginitu. (Nu se admite la desbatere). Punctulu alu patrulea alu lui Maager se spriginesce si devine conclusu. Presiedintele, facendu intrebuintiare de dreptulu seu, propune cá de orece 7 membrii la tóta intemplantarea suntu prea putini pentru unu lucru atât de momentosu, ear de alta parte propunerea lui C. Schmidt: a se alege cate doi membrii din fia-care sectiune, cu totulu adeca 18 nu s'a priimitu: sa se aléga 14 membrii. (Se aprobéza si priimesce mai cu unanimitate.)

Presiedintele da spre cetire o petitiune documentata a lui Axentie Severu privitóre la pretins'a, dar neadeverata ilegalitate a alegerei lui; si remanendu lucrulu nechiarificatu, la intrebarea lui Bolog'a apoi se enuncia, ca petitiunea se va dá comitetulu de petitiuni spre pertractarea ulterioara. Intr'a-aceea interpeléza Pope'a pentru alegerea deputatului dr. Hodosiu, si presiedintele raspunde, ca indata ce se va constată oficialminte pedec'a pusa: adeca neplatirea contributiunei pe anulu 1862, va reportá dietei.

Pope'a de nou cere cuventu; dar dupa ce s'a respunsu odata la interpelatiunea facuta, nu i se mai pote dá.

Presedintele aduce la cunoștință, ca deputatul Witstock ia datu concedia pe 8 zile.

Apoi trece la ordinea zilei și provoacă pre referințele Dr. Maiorului a raportă despre lucrarea comitetului în privința propoziției a 8-a regesci; dar fiindu timpul înaintat, C. Schmidt propune închiderea ședinței, ceea ce urmăze la 1 ora după amidi.

Sedința de Vineri 22 Maiu (3 Iunie 1864.

Dupa citirea în limbă română și verificarea protocolului, se comunică o petiție a comunei Manarade, prin care protestează întru încorporării se în Scaunimea sasăscă. Se da comitetului de petiții.

La ordine e propoziția VIII. regescă, refert. majorității e Dr. Maiorului, alu minorității Dr. de Trauschensfels, Proiectulu regimului e acestă:

Proiectu de lege

despre înființarea și organizarea unui tribunalu supremu pentru Marele Principatu alu Transsilvaniei.

§ 1. Pentru cuprinsulu Marelui Principatu alu Transsilvaniei se înființează unu tribunalu supremu cu titlulu: „R. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“, care-si vâ avé scaunulu în resedința imperatēscă Viennă.

§ 2. Acestu tribunalu vâ constă dintr'unu presedinte, din consiliarii câți voru fi de trebuință, și din personalulu, care vâ fi de lipsa pentru ajutorință și manipulațiune.

Denumirea presedintelui și a consilierilor e rezervată Maiestatei Sele.

§ 3. Tote posturile se voru umplé numai cu Transsilvaneni.

§ 4. Tribunalulu supremu vâ decide că forulu alu treilea și din urma în toate cauzele civili și în toate trebile urbariali supuse procesurei judetiale, în cari s'au facutu decisiuni de către curțile apelative ale Transsilvaniei în forulu alu doilea, încâtă prescripțiile, ce suntu în vîgore, permitu remedie legali în contră decisiuniloru facute de curțile apelative.

§ 5. În cauze penale va decide tribunalulu supremu că forulu alu treilea despre toate casurile penale supuse procesurei judetiale, cari voru ajunge la densulu în conformitate cu prescripțiile procesuali ce custa.

§ 6. Afara de acestă vâ mai decide tribunalulu supremu:

a) despre propuneri și cereri pentru delegatiune, de câte ori se tractează transpunerea unei cauze civili ori penale din cerculu jurisdicțiunei unei curți apelative transsilvane în cerculu de jurisdicțiune alu celeialalte, ori delegarea unei curți judetiale ordinarie a țierei într'unu casu penal în loculu acelei curți judecătorești speciali din țiera, carea e competentă în casurile § 10 lit. a) a regulamentului de procesu penale; mai incolo despre plansori în contră delegatiunei altui judetiu în loculu celui competent, care a dispus'o vreună curte apelativa a Transsilvaniei între marginile cercundariului ei.

b) Despre controverse de competență, deca judetiele, între cari s'a escatu controversia, stau sub diverse curți apelative ale Transsilvaniei, și nice acestea nu se potu uni în privința obiectului de contraversia, ori deca s'a nascutu contraversia chiaru între curțile apelative ale Transsilvaniei despre competența loră propria.

c) În casu candu se recusa ună curte apelativa întreaga ori presedintele ei.

§ 7. Despre delegarea altui judetiu în loculu unui judetiu Transsilvanu ori din contra, mai incolo despre contraversie de competență, candu numai unulu din judetiele, ce suntu în contraversia, e Transsilvanu, și respectivile curți apelative nu se potu uni, ori candu se nasce contraversia între ună curte apelativa din Transilvania și ună dintr'altu locu despre competența loră propria, vâ decide tribunalulu supremu transsilvanu în contielegere cu forulu supremu judetiale alu celialaltu judetiu respectiv.

Nepotenduse uni cele două tribunale supreme, vâ decide Maiestatea Sea, facandu-l-se propunere din partea respectivelor dregatorii aulice de justitia.

§ 8. Despre conflicte de competență între autoritățile judetiale și politice vâ decide tribunalulu supremu într'unu senatu micstu, a carui compunere o determină § 13.

§ 9. Tribunalulu supremu vâ decide despre plansori de sindicatu în contră lucrărilor oficiose ale membriloru sei proprii și în contră lucrărilor oficiose ale curților apelative sau ale membriloru aceloră, mai incolo despre recurs în contră decisiuniloru, cari le-au facutu curțile apelative asupra plansorilor de sindicatu.

§ 10. Fiindu postitu tribunalulu supremu de Cancellariulu aulicu, isi va dá parerea pretinsa în privința emiterii de legi ori a modificării aceloră.

Acelasi e inșa și îndreptățitu, sa faca Cancellariulu aulicu propuneri de sine statătoare pentru emiteria de legi ori modificarea aceloră.

§ 11. Tribunalulu supremu va fi condusu de presedinte, și fiindu densulu absinte ori împedecatu, de substitutulu seu spre acestu scopu denumitu.

§ 12. Tribunalulu supremu va pertractă și decide despre toate afacerile, cari cadu în sfera activității se, într'unu senatu de șese judi și unu presedinte.

§ 13. În casu candu e de a decide despre unu conflictu de competență între autoritățile politice și judetiale ale Transsilvaniei, cum și în cauze urbariali, voru intră de votanti în loculu a trei judi de ai tribunalulu supremu totu atât membri ai Cancellariei aulice transsilvane.

§ 14. Limbă afaceriloru tribunalulu supremu se va acomoda dispușetiuniloru generali, cari se voru face prin o lege speciale despre întrebuintiarea celor trei limbi ale țierei în comunicațiunea publica.

§ 15. Tote expedițiunile tribunalulu supremu se voru provede cu inscripțiunea: „r. tribunalu supremu alu Transsilvaniei“ și se voru subscrie de presedinte ori de substitutulu seu.

Sentințele voru portă inscripțiunea: „În numele Maiestatei Sele c. r. Apostolice, Marelui Principe alu Transsilvaniei și Comitelui Secuiloru“, și afara de subscrierea mai susu numita, se voru mai subscrie de unu votantu.

§ 16. În sigilu va fi sapata pajură c. r., dimpreuna cu marcă Transsilvaniei, și cu cercuscrierea: „Sigillum regii supremi Tribunalis Magni Principatus Transylvaniae.“

§ 17. Sfera de activitate a tribunalulu supremu în cauze personale și disciplinari, organizarea lui internă și regulamentulu lucrărilor lui, cum și relațiunea lui către Cancellariă aulica Transsilvana se va regulă pe calea ordinațiuniloru.

Inca odata calea ferată a Transsilvaniei.

(M. B.) Dietă Transsilvaniei e conchiamată de nou, și pe lângă alte proiecte de mare însemnatate pôte ca va discută și asupra proiectului, a cărui votare și realizare taia deadreptulu în prosperitatea, învătirea și cultură generală a Transsilvaniei, — și acestă e proiectulu călei ferate.

Dela începutulu anului presinte avuram ocaziune de a ne desfășura ideile asupra proiectelor, ce și le-a formatu opiniunea publica, și guvernulu, și carea dintre cele două linii (Aradu—Sabiū—Turnu-roșu; și Oradea—Clusiu—Brasiovu) merita mai multa apretuire cu privire la interesele materiale ale Transsilvaneniloru.

Aflatău ore resunetu cuvintele noastre la Românii Transsilvaneni? Priceputămu ore bine interesele acestei țiere virgine, sau ba? — Nu scim; sperăm inșa, ca cele ce le-amu disu atuncea, se voru aduce la îndeplinire mai nainte sau mai târziu.

Amu fostu disu: ca liniă opiniunei publice (cătră Brasiovu) aru fi o linia adeveratu transsilvanenă, și cea mai corespunzătoare intereselor țierei.

Astadi inca stămu pe lângă asertulu acestă.

Pe la începutulu lui Ianuariu senatul imperialu se ocupase multu în comisiune deosebită cu cestiunea călei ferate ardeleni, inșa partidele și proiectele au fostu asiă de multe, asiă de contrarie, cătu nu se potu face nimic; de aceea nici n'a venit la ședința plenară a camerei; va sa dica: necesitatea cea urgentă e unei căli ferate în Transilvania e recunoscută, inșa până acumă calea ferată remase unu fetu nebotezat.

Multi afirmău, ca cestiunea călei ferate, în puterea diplomei și a patentei, este a se decide în camera particulară a Transsilvaniei. Apoi bine! Astadi dietă si-a și începutu consultările, credem, ca fia-care deputatu, petrunsu de simțulu celu marețiu alu misiunei sale, se va senti îndreptățitu, ba chiaru și deobligatu a-si dá parerile sale despre cestiunea astă ponderoasă pentru viitoriulu țierei, cu atât mai vertos că apoi atât guvernulu, care are nefericire de a fi condusu de svatitori nepractici și necunosători ai referințelor, cătu și cei ce calea ferată o afirma de competența dietei, se vâda apriatu, și sa se convingă despre parerea reprezentanților adeverati ai țierei, cari de siguru voru ști și voru cunoște mai bine interesele, lipsele și referințele materiale ale țierei, prin urmăre ei voru pôte recomandă medicamentulu mai potrivit spre alinarea durerilor, decât doctorii din străintate.

Sa vedem inșa, ce s'a petrecutu din Ianuariu încoace în cauză călei ferate a Transsilvaniei.

Nerodirea anului trecut a silitu pre guvernul nostru a întreprinde lucrări publice, extraordinare prin regularea apelor, înnoirea drumurilor de comunicație, clădirea drumurilor ferate, la cari se ocupa în fia-care di mii și mii de lucratori.

Se știe de comunu, ca guvernul are o preiubire nespusa către lini'a proiectată dela Aradu către Sabiiu—Turnurosiu. Deci n'au lipsitu svatuitori de aceea, cari (o spunem pe fatia) pentru aradicarea și înăvutirea elementului sasescu imbarbatau pre guvernul spre realizarea visurilor fromose, ce și le întipuescu multi despre chiamarea fratiloru Sasi in Transsilvania;—diceau, ca anul acesta neroditoriu chiaru e binevenitu de a începe clădirea drumului pela Aradu, firesce ca sub mantéu'a de lucrări publice spre alinairea plagelor grandioase.

Altii, razemandu-se de unu paragrafu alu patentei din Februaru, au spusu apriatu, ca guvernul sa nu ascepte convocarea sesiunii celei mai de aproape a senatului imperialu, ci sa lucre in întielesulu aceluși, care imputeresce pre guvernul, că la casu extraordinarie sa aiba putere de a întreprinde orice lucrare și fără convoie senatului imperialu absinte; insa șulu acest'a nu s'a potulu aplică, pentruca, multiemita Domnului! secet'a n'a fostu asiă mare prin giurulu aceluși către Sabiiu, și asiă „casu extraordinariu“ din seceta nu s'a potutu face de felu; ear de alta parte cu tôte ca calea ferată a Transsilvaniei se vede a fi urgente, totusi guvernul a vedintu, ca nu va perî lumea, deca Transsilvaniei pâna la conchiamarea senatului imperialu voru mai asceptă cu calea ferată.

De mirare, cum unii domni cu sil'a aru voi sa isbutescă cu calea ferată dela Aradu către Sabiiu, cu tôte ca insii vedu apriatu, ca binele comunu alu Transsilvaniei, principiile cele neresturnavere ale economiei nationale, și opiniunea publica, această putere mare a Europei, pretindu de a dreptulu, ca între aceste două linii numai cea dela Oradea către Clusiu—Brasiovu pôte împacă tôte interesele tiei.

Insa situatiunea astadi e cu totul alt'a decâtu in anul trecut; ea s'a schimbatu astfelu, cătu guvernul inu-i mai remâne alt'a decâtu a cladi lini'a Brasiovului,—câci camera Romaniei a decisu déjà asupra căilor ferate de acolo!

Incătu scimu, centrulu căilor ferate ale Romaniei va fi in Bucuresci, de unde apoi se voru trage mai multe linii laterale prin orasiile cele mai însemnate.

Dintre liniile aceste laterale pentru noi austriacii mai multu 3 puncturi sunt de însemnatate mai mare, adeca un'a carea se trage pâna la granitia către Orsiov'a, a d o u' a dela Bucuresci la Ploiesci, și a trei'a dela Bucuresci pâna la Focsiani.

Déca Austri'a intru adeveru aru fi cugetatu numai la zidirea unei căi ferate, carea sa o aduca in legatura cu orientulu, seu mai bine: cu marea neagra pe calea cea mai scurta, — atunci de siguru aru merită antaetate lini'a Orsiovei, căci din Austri'a plecandu, prin Pest'a, Temisiór'a către Oraviti'a, pe unde e gat'a calea ferată, — amu poté ajunge îndată la graniti'a româna către Orsiov'a, și apoi de acolo către Bucuresci și asiă mai departe; insa astadata e vorba numai despre calea ferată a Transsilvaniei și nu despre a Banatului seu a granitiei militarești, deci lini'a prima, a Orsiovei, nici nu poté veni la socota.

Celelalte două linii, ce se finescu in Ploiesci și Focsiani, sunt dăra de a le luă la privire mai de aproape.

Acuma deca luăm map'a la mâna, vomu vedé distanti'a acestoru două puncte pâna la graniti'a Ardealului.

La prim'a vedere potemu observă îndată, ca Forsianii sunt cu multu mai aproape de Ardealu decâtu Ploiescii; deci Austri'a trebuie sa vina in legatura cu căile ferate ale Romaniei prin Focsiani!

Austri'a de siguru n'are de cugetu a-si trage o linia numai pâna la marginile Ardealului, ci venindu in legatura pe calea cea mai aproape cu liniile tiei vecine, sa-si deschida calea către marea neagra. Plecandu din acestu punctu de vedere, ea va trebui sa caute: carea e calea cea mai scurta, distanti'a cea mai mica, ce exista între ea și între liniile ferate ale Romaniei.

Si acest'a e lini'a la Focsiani, carea apoi guvernul Romaniei va sa o lungesca pâna la marginile Ardealului.

Candu dicemu, ca Austri'a va trebui sa-si aleaga lini'a acest'a, scimu prebine, ca Austri'a, ca statu și putere mare, nu e deobligata a se supune vointiei altui statu strainu, insa tocmai asiă nu e supusa Romaniei vointiei Austriei; deci nu poté fi vorb'a despre atare presiune; ci deorece camera Romaniei a votatu déjà liniile căilor ferate de acolo, ea nu-si

pôte retrage cuventulu pentru voi'a atui statu, care inca nici nu s'a detiermiritu: care linia va sa o clădesca!

Ci fiindca punctulu acest'a cade mai aproape de marginile Ardealului, decâtu celu dela Ploiesci, și fiindca lini'a acest'a e votata prin camera, și lucrările se voru începe cătu mai curendu: aceste și asemenea impregiurări voru sili pre Austri'a sa întreprinda clădirea liniei Orade—Clusiu—Brasiovu cu atât mai vertosu, ca prin acest'a aru fi multumite tôte interesele, atât materiale câtu și politice aletierei întregi.

Apoi sa presupunemu macaru pe unu momentu, ca Austri'a nerespectandu impregiurările imperative, ce sustau astadi, lini'a călei ferate a Transsilvaniei o-aru trage totusi către Sabiiu—Turnurosiu: ce va urmă de aicea? Aceea: ca Austri'a nu va poté merge mai departe dela marginile Transilvaniei, și nepotendu constringe pre Romania, că dela Turnulu rosiu sa continueze clădirea către marea neagra, — milliônele puse in lini'a acest'a nu voru aduce abiă seu poté nici procentele legiuite ale capitalului, și asiă o patimesce numai tier'a, carea va portă spesele unei clădiri sumtuose, dela carea numai o parte a locuitorilor, — Sasii voru trage folosu.

De aceea Românii chiaru și din punctu de vedere alu dreptății aru trebui sa partinesca lini'a Brasiovului, deorece tocmai noi suntem cei ce strigăm de sute de ani dupa dreptate, fire-aru ore consecintia a nu votă la o linia, carea multiamesc tôte interesele locuitorilor de ori-ce nationalitate seu confessiune politica sa fia aceea?

Apoi și alt-cumu Romanii nici nu poté sa continue lini'a Turnulu rosiu către Ploiesci; căci, precumu este sciutu de comunu, natur'a insasi i-a pusu pedece neînvingibile, creandu nisce munti gigantici, a căroru frunte se perde pintre nuori, — căra la pólde loru curgu valurile cele repedi și rapitoare ale Oltului.

Daca pe lângă tôte acestea presupunemu ceva, ce nu e cu potintia, adeca: ca Romanii pentru voi'a Austriei va continuă lini'a ferată dela Turnulu rosiu către Ploiesci: se poté ore, că Austri'a sa voiesca a trece la marea neagra prin Ploiesci, Bucuresci, și apoi iarasi sa faca unu incungiuru mare către Focsiani, seu facendu o punte gigantica peste Dunare sa-si continueze calea prin Dobrugia seu Besarabi'a? Unu incungiuru că acest'a aru fi spre stricarea comerciului întregu alu Austriei către marea neagra, căci putini se voru află de aceia, cari pentru spedarea marfelor si-voru alege o cale curmedisia și mai scumpa decâtu pe Dunare!

Aceste și asemenea impregiurări, credu, ca discutandu-se calea ferată a Transsilvaniei, ori in senatulu imp. ori in diet'a speciala a Transsilvaniei, se voru luă in considerare mai de aproape, și asiă lini'a guvernamentală, că o linia netranssilvana, și nemultiamitoare a tuturor intereselor, precumu nici a pretensiunilor sciintiei economice, ni se va infatisia in tóta golitatea sea! —

„Reform'a“ din Vienn'a despre conflictulu din Romania.

(Continuare si capetu din nr. premergatoriu.)

Celu d'antăiu faptu alu ministeriului Cogalniceanu a fostu conchiamarea camerei. In programulu, cei se propuse, a fostu promisa între alte însemnate legi reformatorie solutiunea cestiunei urgente a dilei, propunerea unei legi rurale și a unei legi noué electorale. Intru urmarea acestui programu se propuse dar camerei in 28 Martiu anul curinte proiectulu unei legi rurale, introdusu prin unu mesagiu domnescu. De siguru acestu proiectu de lege, mai cu seama in părțile acelea, unde se tractéza despre o drépta despăgubire a proprietarilor, e capace de multe perfectiunări. Dar cuprinde marele principiu, ca tieranii se facu possessori ai acelor mosii, ce li-au fostu lasate pâna acumu spre a le lucră. Acest'a e uniculu mediu, de a esecută această transitiune sociala cu cea mai mica confusiune a notiunilor de dreptu și in modulu celu mai putinu simțibilu. Afara de aceea declară ministeriulu in publicu in camera, ca elu cu privire la cestiunea despăgubirei e gat'a a intră in ori ce amendementu, afara de uniculu aceluși, care pentru mosi'a data tieranilor, din punctulu de vedere alu proprietarilor ingreniata, li-aru da arii egale din bunurile statului că proprietate libera, — ceea ce afara de aceea in specialu eră cu neputintia de esecutatu. Dar camera odata cu capulu nu voi această lege, ba nu voi nici a intră in discussiunea ei, ci urditoriului ei, ministeriulu de interne Cogalniceanu i dete in tóta form'a nnu votu de neincredere. Cogalniceanu cutezase, a publică proiectulu seu de lege „in Monitoriulu oficialu“, și acest'a la tóta intemplantia a fostu unu actu de mari dimensiuni; căci de ore ce Monitoriulu trebuie sa se tina și sa se cetesca in tóta comun'a, intentiunile regimului domnescu prin această publicatiune se latira cătu se poté mai tare între tierani.

In votulu de neincredere datu nimistrului presedinte se si puse pe acesta procedere ponda deosebitu si se imputa ministeriului comunismu, numai pentruca voi sa castige tieraniloru proprietate. Imputarea acest'a in sa cu acelasi dreptu se va poté face ori carei incercári seriose intru a radica positiunea tieraniloru. Indesiertu aperi Cogalniceanu cu tota puterea elocutiei procederea cea de totu legala a regimului; indesiertu aduse aminte boieriloru, ca deca, dupa-cumu unii voiau, voru face impartiri noué ale pamenturiloru, prin acest'a voru calca pe aren'a cea periculosa a legislatiunei agrarie, si astfel voru insiela ei mai curendu notiunile de dreptu ale tieranimei. Votulu de neincredere se priimi din partea camerei cu mare majoritate. In urm'a acestui'a ministeriulu si-dete petitiunea de dimissionare. Principele in sa n'o priimi, ci demandá ministeriului, a aduce proiectulu unei legi noué electorale, si conchiamá de nou camer'a la sedintia extraordinaria, spre a pertracta si a aduce concludu asupr'a nouei legi electorale in 2/14 Maiu a. c., dupace mai nainte cu privire la pascile grecesci o amanase pe tempu putinu si asiá deduse ablegatiloru ocaziune, de a se convinge in fati'a locului despre situatiunea populatiunei si totu deodata despre ordinea publica cea cu totul neturburata.

Readunandu-se camer'a in 2/14 Maiu a. c., si in locu de a incepe discussiunea asupr'a unicei probleme, pentru carea se adunase acum, incependu a ataca ministeriulu, pasi inainte si dechiará la insarcinarea principelui, ca camer'a e dissolvata. Totdeodata emise principele o proclamatiune cátra poporulu seu, in carea-lu provocá, a se declará prin votare generala numai cu dá ori bá asupr'a priimirei constitutiunei, ce i o propuse, desvoltandu mai departe ideile conventiunei din Paris.

Acést'a acum adeveratu c'a fostu o abatere dela caráre legale de pana acum, o calcare a constitutiunei, a fostu cu unu cuventu lovitur'a de statu. Prin acest'a principele se adresa deadreptulu cátra natiune si o provocá a decide ea in-sasi cu mân'a ei asupr'a celei mai de aprópe a sele sorti. Dupace se adeverise zadarnici'a tuturor cercárilor, de a castiga intrare in Romani'a urgentiloru cerintie ale tempului pe calea cea ordinaria a legislatiunei, faptulu a fostu unu actu alu sustinerei de sine, pentru care partid'a liberala din tiéra se rogá inca cu lunile inainte. Scirea despre acest'a procedere a principelui fu priimita de populatiune cu entusiasm. Caracterulu liberalu alu legi cei noué electorale propuse spre priimire nici chiaru cei mai inversiunati contrari ai principelui nu l'au negatu. Afara de aceea s'a propusu totdeodata a se crea unu corpu nou in statu, care e menitu a tine cumpan'a partidei conservative in contr'a eventualeloru escesse ale adunárei legislative. Acestu corpu se forméza din amendoi mitropolitii tierei, din episcopii dieceselor, din presedintii colegieloru supreme ale guvernului, celu mai vechiu generalu alu armatei, in fine din 68 membrii denumiti de principele, din cari 34 se voru lua din reprezentantiele districtelor, eara ceialalti din barbati de merite eminenti in tote ramurile activitatii publice. Ambele adunári impreuna cu principele, exercéza puterea legislativa. Numai votarea bugetului se reserva numai adunárei legislative, carea in adeveru representéza tote clasele locuitorime si e alésa pe bas'a unui dreptu electoralu forte estinsu.

Bucuri'a cea nespusa pentru stricarea domniei oligarchice asurdi atât in Bucuresti câtu si in tota tiér'a indoiiele de midilócele intrebuintate. Dar nu intocmai de favoritoare fura vocile strainatátii. Chiaru nici foile cele bine informate asupr'a eveniminteloru de acolo si care nu se insiela despre subsumptiv'a libertate parlamentara, ce o representá camerei in Bucuresti, nu potura trece numai asiá preste acest'a grea calcare de dreptu. Cu deosebire foile austriace de tota colórea condamna cu unanimitate pre principele si regimulu lui. Locuitorii principatelor, din nefericire, de unu siru de ani incóce sunt dedati, a afla in foile austriace cea mai despretuitóre dejudecare a nesuintieloru loru nationale. Chiaru si aceia, ale cároru buze sunt pline si preapline de miera liberalismului, nu se indoira a lua partid'a privilegielor boieresci, si tote incercárele tierei intru a rumpe catusile unei oligarchii desbinate, nu se'ndoira a le gramadi cu cele mai amari batjocuri. Cáci erá lesne a glorificá stralucirea sea propria prin loviri cu piciorulu date vecinului, si defaimandu faptele altor'a a acoperi ne-activitatea sea propria. Dar de imputarea egoismului aru trebui sa apere pre Alesandru Ioann I. unic'a considerare, ca densulu deca aru fi voitu sa sacrifice pre tieranii boieriloru, aru poté avé pace cu camer'a; in sa elu preferé, a-si pune corón'a si póte si viét'a, pentru de a eliberá majoritatea cea mare a poporului seu din sclavi'a, in carea a fostu tinuta pana acumu.

Din Banatu. Din cerculu Bogsiei 20 Maiu.

(Continuare din nr. 39.)

Comissi'a, care sa constateze trecerea locuitorilor ramneni la biseric'a greco-catolica, siau sfarsitu lucrarea sea sub conducerea unui Assessoru dela sedri'a comitatensa in dilele trecute. Resultatulu acestei constatári e in scurtu urmatoriulu:

Macarca s'a fostu disu si spre scopu tendentiosu s'a fostu latitu pretotindinea, cumca Ramn'a intréga a trecut la biseric'a greco-catolica, si cumca numai vrocati-va in si au ramas inapoi, cari si ei voru trece, deca va remané biseric'a la greco-catolici: totusi prin constatarea de susu s'au adeveritu, cumca 90 familii din Ramn'a n'au trecut nici decumu la biseric'a greco-catolica.

Scirea deci, cumca afara de o neinsemnata frantura toti locuitorii Ramnei si-au parasitu religi'a stramosiesca, a fostu mincinosá, si noi ne mirámu cu atât mai tare, ca diregatori'a comitatensa din Lugosiu n'au constatat mainainte impregiurarea, ci s'a lasatu prin simpl'a aretare facuta din partea greco-catoliciloru a se seduce spre neimplinirea poruncei inaltului guvern din Bud'a, care i face de datorintia a dá biseric'a cuprinsa de greco-catolici locuitoriloru Ramnei de religi'a ortodoxa resariténa inapoi. Informarea acest'a partiala despre starea lucrului a avutu urmarea aceea, ca biseric'a luata dela aceea, ce pe temeiulu legiloru aveau dreptulu celu mai invederatu de a remané in posesulu ei, cu apriat'a vatemare a acestui dreptu, s'a lasatu si mai departe in mânilor greco-catolicilor, care precedura partiala nu numai ca au implutu cu dorere animile locuitoriloru comitatului nostru, cari, luandu afara vrocateva dieci de mii de romano-catolici, greco-catolici, luterani, calvini si Israeliti toti de religi'a greco-orientala se tinu, ci totdeodata li-au insuflatu si mare temere pentru viitorulu credintiei si alu bisericei sale, vedindu ei, cumu insasi deregatori'a comitatensa, care dupa positiunea si chiamarea sea aru avé datorintia a nu fi pentru unulu muma, eara pentru altulu ciuma, ia parte invederata pentru greco-catolici, ear pre noi credinciosii bisericei orientale ne tractéza cá pre nisce copii masteri. Ceea-ce face, ca acest'a partinire a greco-catoliciloru si a nezuintieloru, de a se latí in modulu si prin mijlócele de pana acumu in comitatulu nostru, sa bata si mai tare la ochi, e: ca dens'a suferé si astadi pre judele comunalu in Ramn'a in fruntea comunitátii, macarca judele acest'a au indreptatu cátra preotulu Velceleanu pre carele consistoriulu greco-orientalu din Versietiu l'a trimisu preotu in Ramn'a, spre a suplini locul preotiloru apostati, o porunca in scrisu, in care-lu amerintia, ca deca nu va parasí satulu, lu va scóte cu puterea dintr'ensulu.

Infricatulu preotu a trebuit numai decátu sa se duca din satu, si numai intrevinerei consistoriului greco-orientalu din Versietiu, i-a potutu succede a mijloci, cá preotulu sa-si cuprinda iarasi locul in mijloculu credinciosiloru sei in Ramn'a.

(Va urmá.)

Principatele române unite.

Din scirile esite prin Monitoriulu si alte foi transcarpatine vedemu, ca complotulu, de care spuseramu si noi cititoriloru nostri la tempulu seu, a fostu tiesutu cu intentiunea, de a restorná pre Principele Alesandru Ioann I., de a desface unirea tieriloru sorori si de a mijloci dela Porta denumirea a doi caimacami, si anume in Moldov'a Panoiotu Balsiu, ear in Romani'a propria Constantinu Grigoriu Sutiu. Instrumentulu principalu alu conspiratiunei se pare a fi fostu unu Greu de „græca fides“, doctorulu Lomberti, mediculu mitropolitanu, — unu omu, alu cáru caracteru tavalitu lu cunóscemu inca din anii trecuti dintr'o alta cronica scandalosa. Toti trei sunt arestati.

Domnitoriulu si Dómn'a Elen'a au fostu gramaditi de tote pârtile cu adrese de fericitári, cu daruri, cu poesii, cu rogaciuni. Colossalele pagine ale „Bucimului“ d'abiá incapu a reproduce cele mai esentiale din aceste manifestatiuni, provocate prin actele de 2/14 Maiu. Lânga inalt'a parechia domnitóre numele celu mai veneratu e alu ministrului Cogalniceanu, prin care fratii de dincolo — si credemu ca cu dreptulu — vedu organulu celu mai de frunte alu salvárei Romaniei din catusiele oligarchiei inecate in materialismu. — Intre alte felicitatiuni aflámu si un'a din partea universitatii din Iasi, subscrisa de rectorulu d. Maiorescu si totu corpu professoralu, in care cu bucuria vedemu figurandu si numele unor'a din compatriotii nostri.

Resultatulu plebiscitului, dupa Monitorulu oficiosu, e urmatoriulu:

713,387	voturi cu DA,
57	” ” NU,
52,520	” de absinti si abtinuti.